

Brüssel, 28. märts 2018
Rev 1

TEADE SIDUSRÜHMAMADELE

ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMINE ELIST NING ELI ÕIGUSNORMID AUTORIÕIGUSE VALDKONNAS

Ühendkuningriik esitas 29. märtsil 2017 Euroopa Liidu lepingu artikli 50 kohase teate oma kavatsuse kohta liidust välja astuda. See tähendab, et kui ratifitseeritud väljaastumislepingus¹ ei kehtestata muud kuupäeva, lõpetatakse kõigi liidu esmaste ja teiseste õigusaktide kohaldamine Ühendkuningriigi suhtes 30. märtsil 2019 kell 00.00 Kesk-Euroopa aja järgi („väljaastumise kuupäev“)². Sel hetkel saab Ühendkuningriigist „kolmas riik“³.

Väljaastumiseks valmistumine on lisaks liidu ja liikmesriikide ametiasutustele oluline ka eraõiguslike isikute jaoks.

Pidades silmas ebamääraast olukorda, eelkõige seoses võimaliku väljaastumislepingu sisuga, tuletatakse asjaomastele isikutele meelde õiguslikke tagajärgi, millega nad peavad arvestama, kui Ühendkuningriigist saab kolmas riik.

Kui võimalikus väljaastumislepingus sisalduda võivas üleminekukorras ei lepita kokku teisiti, ei kohaldata alates väljaastumise kuupäevast enam Ühendkuningriigi suhtes ELi õigusnorme autoriõiguse valdkonnas.

1. AUTORIÕIGUSE VALDKONNAS ELI JA ÜHENDKUNINGRIIGI VAHELISI SUHTEID REGULEERIVAD PEAMISED RAHVUSVAHELISED (MITMEPOOLSED) AUTORIÕIGUSE LEPINGUD

Ühendkuningriik ja EL on ühinenud paljude peamiste rahvusvaheliste (mitmepoolsete) autoriõiguse lepingutega, näiteks Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni

---

¹ Läbirääkimised Ühendkuningriigiga väljaastumislepingu sõlmimiseks on praegu käimas.

² Lisaks võib Euroopa Ülemkogu kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 50 lõikega 3 otsustada ühehäälselt kokkuleppel Ühendkuningriigiga, et aluslepingute kohaldamine lõpetatakse hilisemal kuupäeval.

³ Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

(WIPO) autoriõiguse lepinguga, WIPO esituste ja fonogrammide lepinguga⁴ ning intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepinguga (TRIPS-leping)^{5, 6}.

Vastavalt nendest lepingutest tulenevatele kohustustele ja eelkõige võrdse kohtlemise ja enamsoodustusrežiimi põhimõttele, mida kohaldatakse nende kodanike ja juriidiliste isikute suhtes, kes vastavad TRIPS-lepingu alusel kaitse saamise kriteeriumidele, on alates väljaastumise kuupäevast rahvusvahelise õigusraamistikuga reguleeritud:

- autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste (nt autorite ainuõigused seoses reprodutseerimise, levitamise, rentimise, edastamise ja kättesaadavaks tegemisega ning vajaduse korral ka kaasnevate õiguste omajate, nt fonogrammitootjate, esitajate ja ringhäälinguorganisatsioonide õigused samades valdkondades) kaitse;
- autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse kestus;
- tehnoloogiliste kaitsemeetmetega ja õiguste teostamist käsitleva teabega seotud kohustused;
- andmebaasid, välja arvatud allpool kirjeldatu korral;
- arvutiprogrammid;
- pooljuhtide topoloogiad;
- autoriõiguse järgimise tagamine (TRIPS-lepingu III jao ühe intellektuaalomandiõigusena), sealhulgas piiril võetavad meetmed.

Tuleb märkida, et eespool nimetatud mitmepoolsete rahvusvaheliste lepingutega ei ole teatavate õiguste suhtes ette nähtud sama liiki ega samal tasemel kaitset ning, kui see on asjakohane, nende suhtes samasuguseid erandeid ega piiranguid, kui on praegu sätestatud ELi autoriõigusi käsitlevas õigustikus. Lisaks nähakse ELi õigustikuga ette teatavad erinormide (*lex specialis*) vormid või konkreetsed piiriülesed meetmed, mis toovad kasu õiguste omajatele või kasutajatele siseturul ja/või on seotud selliste õiguste teostamisega, millele vastavaid ei ole rahvusvahelistes konventsioonides sätestatud.

Seda silmas pidades kaasnevad Ühendkuningriigi väljaastumisega EList eelkõige järgmised tagajärjed autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste valdkonnas.

2. KONKREETSSED TAGAJÄRJED AUTORIOIGUSE VALDKONNAS

- **Ringhäälinguorganisatsioonid:** direktiiviga 93/83/EMÜ teatavate satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi

⁴ <http://www.wipo.int/treaties/en/>

⁵ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm

⁶ Ühendkuningriik on lisaks erinevalt EList Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni osaline. EL peab siiski WIPO autoriõiguse lepingu artikli 1 lõike 4 kohaselt kohaldama Berni konventsiooni artikleid 1–21 ja selle liidet.

käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta⁷ nähakse muu hulgas ette, et üldsusele satelliidi kaudu edastamine toimub üksnes selles liikmesriigis, kus ringhäälingusignaalid sisestatakse sideahelasse, mis tähendab, et autoriõigusnormid seotakse litsentsimise eesmärgil konkreetse kohaga. Seega peavad ringhäälinguorganisatsioonid saama loa teose või muu sisu edastamiseks üksnes selles liikmesriigis, kus signaal sideahelasse sisestatakse. Alates väljaastumise kuupäevast ei saa Ühendkuningriigi ringhäälinguorganisatsioonid ELi klientidele piiriüleseid satelliitleviteenuseid pakkudes enam kasutada nimetatud direktiiviga ette nähtud mehhanismi, vaid peavad saama loa teose kasutamiseks kõigis liikmesriikides, kuhu signaal ulatub. Samamoodi ei saa ELi ringhäälinguorganisatsioonid Ühendkuningriigi klientidele piiriüleseid satelliitleviteenuseid pakkudes kasutada selle direktiiviga ette nähtud mehhanismi ja neil tuleb saada kõigi asjaomaste õiguste omajate luba teose kasutamiseks, kui nad soovivad saateid edastada Ühendkuningriigis.

- **Õiguste kollektiivne teostamine (muusikateoste internetis kasutamise õigused):** direktiivi 2014/26/EL (autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kollektiivse teostamise ning muusikateoste internetis kasutamise õiguse multiterritoriaalse litsentsimise kohta siseturul)⁸ artikliga 30 nähakse ette kollektiivse esindamise organisatsiooni kohustus esindada teatavatel juhtudel teist kollektiivse esindamise organisatsiooni multiterritoriaalse litsentsimise eesmärgil (seoses muusikateoste internetis kasutamise õigustega). Alates väljaastumise kuupäevast ei kohaldata ELi kollektiivse esindamise organisatsioonide suhtes kohustust esindada Ühendkuningriigis asuvaid kollektiivse esindamise organisatsioone multiterritoriaalse litsentsimise eesmärgil vastavalt direktiivi 2014/26/EL artiklile 30 ja vastupidi.
- **Orbteosed:** teatavad kultuuriasutused ELis saavad kasutada orbteoste vastastikuse tunnustamise süsteemi, mis on sätestatud direktiivis 2012/28/EL orbteoste teatavate lubatud kasutusviiside kohta⁹. See süsteem võimaldab neil teose digiteerida ja kõigis liikmesriikides interneti kaudu kättesaadavaks teha, kui see teos on ühes liikmesriigis orbteosena tunnustatud.

Alates väljaastumise kuupäevast ei kohaldata Ühendkuningriigi ja ELi vahel enam direktiiviga 2012/28/EL ette nähtud vastastikuse tunnustamise mehhanismi. Sellest tulenevalt ei tunnusta EL enam direktiivi 2012/28/EL alusel orbteoseid, mille orbteose staatus on Ühendkuningriigis väljaastumise kuupäevaks tunnustatud, nagu ei tunnusta ka Ühendkuningriik enam ELis tunnustatud orbteoseid, sest direktiivi 2012/28/EL kohast vastastikust tunnustamist ei kohaldata enam Ühendkuningriigis. Sellest tulenevalt ei ole ELi kultuuriasutustel lubatud enam kasutada Ühendkuningriigi orbteoseid, mille kasutamine on lubatud nimetatud direktiivi alusel, eelkõige seoses nende internetis kättesaadavaks tegemisega, ja vastupidi.

---

⁷ Nõukogu direktiiv 93/83/EMÜ, 27. september 1993, teatavate satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta (EÜT L 248, 6.10.1993, lk 15).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/26/EL autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kollektiivse teostamise ning muusikateoste internetis kasutamise õiguse multiterritoriaalse litsentsimise kohta siseturul (ELT L 84, 20.3.2014, lk 72).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/28/EL orbteoste teatavate lubatud kasutusviiside kohta (ELT L 299, 27.10.2012, lk 5).

- **Pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute juurdepääs avaldatud teostele:** direktiiviga (EL) 2017/1564, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude kaitstud objektide teatavaid lubatud kasutusviise pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides,¹⁰ on kehtestatud kohustuslik erand pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute ja selliste isikute nimel tegutsevate pädevate üksuste jaoks. Lisaks nähakse selle direktiiviga ette, et sellised pädevad üksused võivad erandit kasutada muus liikmesriigis asuva soodustatud isiku või teise pädeva üksuse huvides ning et pädevatel üksustel võib olla juurdepääs ligipääsetavas vormis koopiatele, mida pakub mis tahes liikmesriigis asutatud pädev üksus.

Alates väljaastumise kuupäevast ei ole isikutel Ühendkuningriigis enam võimalik saada direktiiviga (EL) 2017/1564 ette nähtud süsteemi raames ligipääsetavas vormis koopiaid, mida pakuvad pädevad üksused ELis. Samamoodi ei ole pädevatel üksustel ja soodustatud isikutel ELis enam võimalik saada ligipääsetavas vormis koopiaid, mida pakuvad pädevad üksused Ühendkuningriigis.

Ligipääsetavas vormis koopiade vahetamine ELi ja nende kolmandate riikide vahel, kes on ratifitseerinud Marrakechi lepingu,¹¹ on reguleeritud määrusega (EL) nr 2017/1563, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektide ligipääsetavas vormis koopiade piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides¹². Seda silmas pidades on oluline märkida, et Ühendkuningriik ei ole praegu Marrakechi lepingu osaline.

- **Võrgusisuteenuste kaasaskantavus:** määrusega (EL) nr 2017/1128 võrgusisuteenuste piiriülese kaasaskantavuse kohta siseturul¹³ nähakse ette, et võrgusisuteenuse osutamine tellijale, kes viibib mõnes liikmesriigis ajutiselt, samuti juurdepääs sellele teenusele ja teenuse kasutamine tellija poolt loetakse toimuvaks üksnes tellija elukohaliikmesriigis.

Alates väljaastumise kuupäevast ei saa Ühendkuningriigis elavad isikud enam ELi reisides kasutada oma digitaalse sisu tellimusi; Ühendkuningriigis asutatud võrgusisuteenuste pakkuja peab tagama vastavuse nende ELi liikmesriikide

---

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1564, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude kaitstud objektide teatavaid lubatud kasutusviise pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides (ELT L 242, 20.9.2017, lk 6). Direktiiv tuleb üle võtta 11. oktoobriks 2018.

¹¹ Marrakechi leping avaldatud teostele juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1563, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektide ligipääsetavas vormis koopiade piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides (ELT L 242, 20.9.2017, lk 1). Määrust hakatakse kohaldama alates 12. oktoobrist 2018.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1128 võrgusisuteenuste piiriülese kaasaskantavuse kohta siseturul (ELT L 168, 30.6.2017, lk 1). Määrust hakatakse kohaldama alates 1. aprillist 2018.

eeskirjadele, kus ta soovib tellijatele teenuseid osutada, mis hõlmab ka loa saamist kõigi asjakohaste õiguste kasutamiseks neis liikmesriikides.

- **Andmebaasi tegija *sui generis* õigus:** direktiivi 96/9/EÜ (andmebaaside õiguskaitse kohta)¹⁴ artikliga 7 tagatakse teatavatel tingimustel andmebaasi tegijale kaitse ELi liikmesriikides (andmebaasi tegija *sui generis* õigus). Direktiivi 96/9/EÜ artikli 11 kohaselt piirduvad *sui generis* õiguse alusel kaitse saajad andmebaasi tegijatega (või õiguste valdajatega), kes on ELi liikmesriigi kodanikud, kelle alaline elukoht asub ELi territooriumil või kes on sellised äriühingud, mis on asutatud vastavalt ELi liikmesriigi seadustele (ja kelle registreeritud asukoht, juhatus või peamine tegevuskoht asub ELis).

Alates väljaastumise kuupäevast puudub Ühendkuningriigi kodanikel (välja arvatud juhul, kui nende alaline elukoht asub ELis) ja Ühendkuningriigi seaduste kohaselt asutatud äriühingutel õigus säilitada või saada andmebaasi tegija *sui generis* õigust ELis asuvate andmebaaside suhtes¹⁵. Samamoodi puudub ELi liikmesriikide kodanikel ja äriühingutel õigus säilitada või saada andmebaasi tegija *sui generis* õigust Ühendkuningriigis asuvate andmebaaside suhtes.

Euroopa Komisjoni veebilehelt, mis käsitleb digitaalset ühtset turgu, leiab üldist teavet autoriõiguse küsimustes: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/copyright>. Vajaduse korral lisatakse veebilehele täiendavat teavet.

Euroopa Komisjon
Sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat

---

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiiv 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT L 77, 27.3.1996, lk 20).

¹⁵ Enne väljaastumise kuupäeva kaitstud andmebaaside suhtes üritab EL jõuda Ühendkuningriigiga kokkuleppele lahendustes, mis sätestatakse väljaastumislepingus. Aluspõhimõtted, millel põhineb ELi seisukoht intellektuaalomandiõiguste (sealhulgas geograafiliste tähistete) kohta, on kättesaadavad aadressil https://ec.europa.eu/commission/publications/position-paper-intellectual-property-rights-including-geographical-indications_en.